

TRAVESSA DE CATALUNYA A PEU4ª ETAPA - BENIFALLET-TIVISSA - (25,7 Km - 44 participants)

ENS ACOSTEM AL RIU EBRE SEGUINTEL SEU CURS EN DIRECCIÓ NORD

/27 de Gener del 1985/

El nombre de participants queda reduït gairebé a la meitat respecte l'etapa anterior, possiblement degut a la manca d'un alicient important tal com representà el pas de l'Ebre, o bé per la rigurositat del fred en els darrers dies. Sigui com sigui, el cas és que aquest fet no preocupa ni influeix l'organització que, en certa

a les sis del matí, un autocar de l'empresa MONNIG.

Com en l'anterior etapa, agafem l'autopista fins a sortir per la sortida N° 39; d'aquí anem fins al Perelló per agafar la carretera de Masquera que transcorre entre la serra de Cardó i els plans dels Burgans; i des d'aquí arribem finalment a Benifallet.

Esmorzem a l'entrada del poble, asseguts en un moll de descàrrega de la cooperativa agrícola. Entretant, alguns aprofiten l'estona per tornar a veure l'embarcador que varem utilitzar l'anterior etapa.

A les nou comencem la marxa sortint de Benifallet per la carretera de Rasquera, paral·lela al riu Ebre. Després del primer revol la deixem per un camí ample que s'apropa al riu entre camps de fruiters. Observem que les taronges han estat afectades per les recents glaçades, tot i que l'orografia d'aquest indret resguarda els cultius dels vents freds del nord i donen en aquesta regió un clima benigne i suau a l'hivern.

Sortim dels conreus, abandonant el camí ample, per un sender que s'endinsa en una petita vall tancada.

El corriol passa per la base d'una espectacular cinglera de pedra calcària, molt descomposta. Poc després observem aquest conjunt, amb tota la seva bellesa.

És quan arribem al fons del barranc que veiem, a la nostra esquerra, una curiosa raconada que el curs intermitent de l'aigua de pluja ha modelat en la roca calcària. Ens hi acostem, baixant pel llit del torrent, per contemplar-ho de més aprop; no ens cap d'imaginar en quina força ha de baixar l'aigua per haver pogut donar aquesta forma a la pedra.

Travessem el barranc seguint per l'altra banda, aigües amunt fins a trobar el camí ample; poc després agafem un sender, que retomba a la dreta, ascendint fins a una collada (110 m).

ESPECTACULAR CINGLERA DE PEDRA CALCÀRIA

GRAN PANORÀMICA SOBRE L'EBRE, AL FONS EL CASTELL DE MIRAVET

Passem pel costat d'uns forns de calç. Al cap de poc ens trobem en una esplanada des d'on s'albira una ampla visió de la vall de l'Ebre i, com a marc de fons, el poble i castell de Miravet. A partir d'ara entrem a la comarca de la ribera d'Ebre.

El corriol esdevé baixador per un grau molt aeri fins a assolir el nivell del mateix riu, contactant novament amb les hortes que voregen el curs d'aigua. El poble ja és situat a sobre nostre.

Traspassem un barranc a gual i seguim pel llit d'una torrentera que s'encapçala a Rasquera; el caminó transcorre entre petites sifonades, guanyant alçada a les envistes del poble de Rasquera, on hi entrem per la carretera que prové de Mora la Nova.

RASQUERA: 174m d'altitud, és situat damunt d'un dels contraforts septentrionals de la serra de Cardó, a uns 4 quilòmetres de l'Ebre. El cim culminant del terme és situat en la serra de Cardó, la Creu de Santos (941m).

L'església parroquial és dedicada a sant Joan Baptista; és un edifici de fi del segle XVIII, amb transsepte i cúpula sobre el creuer. Els ornaments de les parets (semipilastres adossades i cornisa al damunt) són de tipus classicitzant.

OMPLINT LES CANTIMPLES A LA PLAÇA DE LA FONT - RASQUERA -

Als afores de la població hi ha el santuari de Sant Domingo, molt venerat (se celebra la festa major per aquest sant). És una petita construcció d'època barroca, amb absis quadrat i cúpula. Prop de la població, també, neix la font de la Dou, d'aigües salabroses.

En el terme de Rasquera hi ha localitzats diversos jaciments arqueològics. El de les Pedres, a l'avenc de la Guineu, s'ha trobat terrissa i objectes d'os.

A la Moleta Rodona, turó de 370m, de forma arrodonida i envoltat pel barranc de les Pedraletes, hi ha restes d'un poblat preibèric.

Som al cor del poble, a la plaça de la Font. Hi fem una petita parada de descans tot omplint les cantimplors i prenent algun aliment. En aquest punt es retrobem amb els familiars que s'havien quedat a l'autocar. Naturalment, es fa petar la xerrada una estona fins que els més impacients reprenen la marxa i, involuntariament arrossegueu tothom. Una imatge, però, ja se'ns manifesta repetible: el Muela carregat de garrafes! i que n'és de viu!

Ens trobem aproximadament a la meitat del recorregut de l'etapa; avancem momentàniament per la carretera del Perelló.

Recordo que mentre veníem per l'autopista se'ns ha repartit un full a cada ú, d'una travessa cultural composta de 14 preguntes relacionades amb l'itinerari de la "Travessada de Catalunya" que s'ha fet fins ara. Una de les preguntes diu: qui és el patró del Santuari que hi ha a les afores del poble, i que per la festa major se celebra la seva diada?; per resoldre la qüestió hom ho ha de preguntar a algú del poble; els més agosarats ho fan mentre som a la plaça de la font, d'altres ho pregunten quan troben algun pagès a les afores del poble. El cas és que els que ho indaguen obtenen la resposta correcta.

Tot just sortint del poble deixem la carretera per enfilar el camí vell que hi transcorre paral·lelament. Traspassem dues vegades més la carretera per deixar-la definitivament a la dreta, enfilant un camí de carro anomenat dels Burgans. A partir d'aquí entrem en una ampla planúria, la depressió dels Burgans; és d'una estructura geològica força interessant car en temps remot era la sortida natural al mar del gran llac que negava les comarques del Segrià i del Baix Cinca, fins que un cataclisme va obrir el tallat de Xerta, i propicià la desaparició del gran llac, establint-se el curs actual del riu Ebre; els Burgans és una depressió situada entre la serra de Cardó i la de Tivissa, amb una amplada aproximada de set quilòmetres.

MAS DE L'ANDREU, EDIFICI DE TRES PISOS D'ALÇADA

El camí, després de passar un esquenall, davalla fins el fons de la riera dels Burgans (70m sobre el nivell del mar); seguint-la aigües avall una estona fins enfilear-nos per un camí carreter, a l'esquerra.

Al poc passem a prop d'una important masia; el camí segueix entre conreus d'oliveres dins l'ampla plana dels Burgans. Pugem lleugerament abans d'iniciar la baixada, fent giragonses, per salvar el profund barranc dels Pogassos; per l'altre costat ens ajuntem a un altre camí carreter amb una llarga i monòtona pujada que ens mena fins la masia Biscorn, a l'esquerra del traçat. Hi trobem una petita font que brolla insegura. Ens aturem aquí per dinar. El lloc gaudeix d'una ampla panoràmica sobre el pla dels Burgans; observem en la llunyania la silueta de la serra de Cardó i el poble de Rasquera.

El temps, assolellat i ventós en els llocs enlairats com en aquest cas, no destorba la placidesa del dinar a l'exterior de la masia. Reprenem la marxa, a dos quarts de quatre, abans no ens agafi fred, pel mateix camí pujador fins un collet proper. A la nostra esquerra queda el mas de l'Andreu, masia abandonada de tres pisos d'alçada, que apareix en un avançat estat de degradació.

Arribem al fons d'una clotada anomenada "Clots del Missamandell"; el

LA VILA DE TIVISSA DES DEL COLL DEL VENTALL (470m)

camí ascendeix de dret fins a un altre collet. Des d'aquest punt es valora la possibilitat d'anar a veure unes pintures rupestres força interessants, situades a uns 10 minuts, a la vora de la font de Vilella, punt equidistant de les tres coves on es troben les pintures: La cova del Ramat, la cova del Pi i la cova del Cingle. Ràpidament es pren la decisió d'ajornar-ho per a una altra ocasió, degut en part per la incertesa d'escollir el bon camí. Cal assenyalar que la Topo-guia en lloc d'aclarir-nos la situació ens proporciona més dubtes.

Tal com deiem, arribem doncs al coll del Ventall (470m), des d'on al-
birem per primer cop el poble de
Tivissa, on ha de finalitzar
aquesta etapa.

També fem una petita parada
per contemplar les serralades
llunyanes; veiem, a primer terme,
la serra de Llaberia; al fons,
cap a la dreta, Siurana; a l'es-
querra les imponents parets talla-
des del Montsant amb el poble de
la Morera del Montsant a la base.

Iniciem la baixada vers
l'ermita de Sant Blai (400m) d'es-
til neogòtic -del 1858-; passem
pel costat de la font de Sant
Blai, d'aigua fresca i abundant.

L'ERMITA DE SANT BLAI

El camí davalla, aigües avall, passant entre les roques de l'estret de Sant Blai; que ofereixen a aquest indret una contextura peculiar; el sender, probablement molt antic, guaita sobre la bonica plana de Tivissa.

Arribem a les primeres cases de Tivissa, on ens esperen la Virtut i les seves filles. Travessem el poble fins arribar a la carretera, on hi ha els

autocars. És aquí on es va reunint el personal a mesura que va arribant.

Uns quants s'entaforen en un bar per fer petar la xerrada; uns altres prenem un petit refrigeri i anem a donar un vol pel poble: hi descobrim un magnífic mirador que guaita vers les comarques del Priorat i de la Ribera d'Ebre; mirant a migjorn, prop de la piscina, sorprèn veure encara com s'utilitza el safareig públic.

SOPRÈN VEURE ENCARA COM ÉS UTILITZAT EL SAFAREIG PÚBLIC

La vila de TIVISSA (309m sobre el nivell del mar) és al peu dels vessants septentrionals de la serra del seu nom. El seu cim culminant, la Tossa (720m), és un magnífic mirador sobre les comarques del Priorat i la Ribera.

La vila es probablement bimil·lenària, i d'origen pre-romà, encara que no prou ben determinat. És, així mateix, interessant de constatar que el nom de TIBISI apareix en àmfores i rajoles d'un forn romà que hi havia a la partida de l'Aumedina, a un quilòmetre a ponent de la vila actual. Aquest fet de la pervivència del topònim demostra que l'indret no ha sofert cap abandonament prolongat des d'aleshores.

Tanmateix, aquestes contrades ja eren habitades de molt abans, com ho prova l'existència de les pintures rupestres del barranc de Vil·la, els jaciments de les coves del Janet i d'en Marcó correspo-

LA VILA DE TIVISSA DES DE L'ESTRET DE SANT BLAI

nents a l'edat de bronze, i els poblats ibèrics del Castellet de Banyoles i de la Moleta de Gènesis. Mes tard fou habitada pels sarraïns i reconquerida pels cristians que hi bastiren un castell, que és esmentat en capbreus dels ducs de Cardona en 1615, i se sap que el 1725 va ésser derruït.

De la muralla formada en gran part per les façanes posteriors són esmentades del 1365.

L'església parroquial és dedicada a Sant Jaume. La part més antiga del temple, el presbiteri, és gòtica i coberta amb volta de creueria dels segles XIII i XIV.

Els carrers i places, pavimentats i nets, s'omplen de color en la diada del Corpus amb magnífiques catifes de flors boscanes.

Els marxadors aprofiten aquesta estada per a comprar mel de romaní. Iniciativa encapçalada pel Muela.

Són aproximadament les cinc de la tarda quan retornem, sense cap contratemps, cap a Vilanova per la carretera de l'Hospitalet de l'Infant i la comarcal 340.

Aquest cop no s'utilitza l'autopista i això provoca alguna protesta airada, si bé molt individualitzada.

A. E.
TALAIA
SECCIO
CULTURA

